

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งสติเนาะ เอาสติเราคืนมา ตั้งสติ ทำอะไรมันก็มีสติ มันไม่ขาดตกบกพร่องนะ ถ้าขาดสติ มันทำตามอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึก องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้โดยนะ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว.. ดีของใคร ความดีในโลกนี้ ถ้าเขาทำความดีกัน คุณดี คนทำความดี ทำของเขาดีแล้ว หลัง คุณคนปลูกป่า เขาปลูกป่าของเขาเนาะ เขาชื่นใจของเขา เขามีความสุขของเขา เขามีความดีของเขา คนปลูกป่า คนรักษาป่าเนาะ รักษาป่าเพื่อสังคม เพื่อความเป็นประโยชน์สาธารณะ เพราะป่ามันเป็นความชุ่มชื้นของแผ่นดิน มันถ่ายเทออกซิเจน มันได้ประโยชน์กับสังคมโลก คุณดี ปอดของสังคม แต่เวลาคนที่เขาไปลักไม้ตัดป่ากัน เขาทำลายทรัพยากรเนาะ เขาทำลายผลประโยชน์ของสังคม แต่เขาได้ประโยชน์ของเขา

นี่ความดีของใครละ ความดีของผู้ปลูก ผู้รักษา ความดีของผู้ปลูก ผู้รักษานะ ความดีของเขา เขามีความสุขของเขา ความสุขมันอยู่ที่ใจดวงนั้น ใจดวงนั้นมีความมั่นคงนะ แต่คนที่ว่าได้ทรัพยากรนั้นไปฉกฉวยมาเป็นของตัวเอง แต่มันมีความร้อนในใจนะ นี่ว่าได้ผลประโยชน์ๆ นะ ผลประโยชน์จากภายนอก ผลประโยชน์จากภายใน

ผลประโยชน์จากภายนอก คือการปลูกป่า รักษาสิ่งต่างๆ เป็นสถานะแวดล้อมสิ่งที่ดี เพื่อส่งให้ลูกหลานเรา ตัวเองมีความสุขมาก มันมีความรื่นเริงอาหาญในหัวใจนะ อยู่ที่ไหนก็มีความสุข ความสุขของเรา อย่างนี้เงินทองซื้อไม่ได้ เรามีเงินทองมหาศาลเลยนะ เขาก่ายหน้าผากจะทำอย่างไรให้มันเพิ่มค่าขึ้นมา ให้มันสมกับโลกเขาปรารถนา กัน แต่มันมีแต่ความทุกข์ความเร่าร้อนนะ นี่ความดี

เรามองทางโลกสิ โลกเวลาเขาดีกันนะ เขาดีเพื่อผลประโยชน์ของเขา แต่ความดีของธรรมชาติเนะ มันดีละเอียดยิ่ง ดีที่ใจมันมีความมั่นคง มีความร่มเย็นเป็นสุข แล้วสิ่งที่เป็นประโยชน์

นะ สิ่งที่จะเกิดขึ้นมา มันอยู่ที่อำนาจวาสนานะ คนทำแล้วมันได้ดี ได้สิ่งที่ประ โยชน์มา อัน นั้นก็เป็นอันหนึ่ง ทำแล้วทำตามหน้าที่นะ

เวลาครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ทำตามหน้าที่ มันไม่มีอะไรเพิ่มขึ้นและลดลงกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นมันคงที่ของใจดวงนี้นะ เป็นประโยชน์กับ โลกนะ ความอยู่และการตายมีค่าเท่ากัน ความอยู่และการตายนะ มันไม่มีอะไรตายหรือ แต่ โลกไปตื่นตื่นกัน ความมีอยู่และความตายไป มันเหมือนกับขาดทุน ถ้าไร มันเหมือนกับเราเสีย ไป ได้มา...มันไม่มี

หัวใจของเราะ ประคองรักษาหัวใจของเราะ นี่สิ่งนี้เป็นประโยชน์มาก แต่เวลากิเลส นะ มันเหยียบย่ำ บีบบีบี่สีไพนะ มันเหยียบย่ำ มันทำลาย มันทำลายความคิดจากข้างในของเรา ออกมา ถ้าความคิดข้างในเราโดนทำลายแล้วนะ เราอยู่ที่ไหนเราก็มั่วเหว เราอยู่ที่ไหนเราก็มืด ความ ทุกข์ มันมีความทุกข์ก็เพราะข้างในมันวุ่นวุ่นวุ่นวุ่น มันเร่ร้อน ถมให้เต็ม ถ้าถมใจเราให้เต็ม เรา ทำบุญกุศล ทาน ศีล ภาวนา การเสียสละทาน เสียสละทานเพื่ออะไร เพื่อเปิดความหมักหมมของ ใจออกไป สิ่งที่ตระหนี่ถี่เหนียวมันเป็นความหมักหมมของใจ

เวลาประพฤติปฏิบัตินะ เวลาจิตสงบเข้าไป กิเลสมันหลบซ่อนอยู่ในใจเรา นะ ภาวสวะ คือภพ คือสถานที่ของกิเลสที่มันอาศัย ที่มันรักษา นี่มาร มารมันอยู่ที่ไหน กิเลสตัดหาความ ทะยานอยากมันอยู่ที่ไหน มันอยู่บนหัวใจของสัตว์โลกนะ มันไม่อยู่ที่บ้านเรือนนะ บ้านเรือน ข้าวของ เงินทอง กิเลสมันอยู่ไม่เป็น มันอยู่ไม่ได้ แต่มันอาศัยสิ่งนั้นเป็นเครื่องกระตุ้น อาศัยมัน เกี่ยวเนื่องกันไง คุณสิ ใครก็อยากมีอยากเป็นทั้งนั้นนะ อยากมีบ้านหลังใหญ่หลังโต เราดูไหม เรา สังเกตไหม เราไปบนถนนหนทางเวลาผ่านไป บางบ้านเป็นบ้านร้างนะ ปลูกแล้วนะ เวลาปลูก บ้านขึ้นมา เขาปลูกแล้วเขาหวังความสุขของเขา ปลูกยังไม่ทันเสร็จเลย ประกาศขายแล้ว นี่พอ ปลูกบ้านไปแล้วมันมีความขัดแย้ง มันมีอะไร เอาสิ่งนั้นมันไปกระตุ้นใจ เอาสิ่งปัจจัยจาก ภายนอก แก้วแหวนเงินทอง ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เราได้สิ่งนั้นมา แสวงหาสิ่งนั้นมาแล้วมันจะมี ความสุข มันมีความสุขที่ไหน อาศัยปัจจัยเครื่องอาศัย

ทำไมเราอยู่กระต๊อบห้องหอบถึงมีความสุขล่ะ นี่ครูบาอาจารย์ท่านบอกนะ “เห็นวิมาน ไหมๆ” วิมานก็คือมุงหญ้าใจ สิ่งที่เป็นวิมาน วิมานเพราะอะไร วิมานเพราะมันไม่ต้อง

บำรุงรักษาเลย แต่เพราะกิเลสมันเหยียบย่ำหัวใจนะ มันไม่มั่นคง เคี้ยวหฐยามันต้องเปลี่ยนแล้ว ใบบดองตึงก็ต้องเปลี่ยนแล้ว ไม่เหมือนตีกรามบ้านช่อง มันเป็นอิฐหินทรายปูนมันมั่นคง มันมั่นคงที่ไหน แผ่นดินไหวราบเป็นหน้ากลองเลย มันไม่มีอะไรมั่นคงเลย แต่มันความเห็นของเรา ใจ เวลามันผูกเหล็ก มันเทปูน มันคอนกรีต มันจะมั่นคงแข็งแรง แต่หัวใจของเราะ มันเหยียบย่ำ คือมันไม่พอใจก่อน มันไปจ้างเขาทำลายนะ จ้างเขาเรือแล้วสร้างใหม่ มันก็เหมือนเราปลูกหญ้าข้าง เราก็ออยู่วิมานของเรานั้นนะ วิมานของเราคือมันไม่เป็นความวิตกกังวล มันอยู่ของมัน ตามธรรมชาตินะ ถ้าอยู่ของมันได้ อยู่ได้เพราะอะไร อยู่ได้เพราะเรามีสติสัมปชัญญะ เรามีสตินะ ถ้าเรามีสติ เราคิดได้

คูอาหารการกินดี อาหารทางการแพทย์เขาบอกนะ อายุที่สั้นที่สุด คืออาหารที่ไม่มีพิษ อายุที่ยาวที่สุด คือเก็บถนอม อันนั้นคือสิ่งที่ประโยชน์น้อยที่สุด อาหารที่มีอายุสั้นที่สุด ยังมีรสชาติที่สุด แล้วมีประโยชน์กับร่างกายมากที่สุด แต่ถ้าอาหารที่เราเก็บไว้ได้เนิ่นนาน เก็บไว้ ด้วยเทคโนโลยีต่างๆ เก็บได้นานที่สุด ผลประโยชน์กับร่างกายน้อยที่สุด

บ้านเรือน คุณดี เราสร้างกัน เราคิดของเรากันไป ความมั่นคงของกิเลส มันคิดว่ามันจะมั่นคง มันอาศัยสิ่งนั้นมาเหยียบย่ำทำลายหัวใจของเรา แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะนะ เรามีสติของเรา ความเป็นไปของเราอย่างนี้ วันเวลามันเคลื่อนไหวไป เราอยู่กับเรา ถ้าเรามีความดีอันนี้ คุณจิตใจมันมั่นคงดี มันเป็นสุคติโตนะ ถ้าจิตใจเราเป็นสุคติ มันไปไหนมันก็สุคติ.. ใจมันว่าแห้ว อยากจะไปสวรรค์ อยากจะไปอินทร์ ไปพรหม มันต้องไปเป็นสวรรค์ในอกก่อน ถ้าสวรรค์ในอก เพราะสิ่งที่มันตอบรับ คุณดี ถ้าเราจะซื้อขายแลกเปลี่ยน ถ้าเราไม่มีเงิน ข้าวของเงินทอง เราจะแลกเปลี่ยนกับใคร ถ้าเราไม่มีสวรรค์ในอก เราจะไปเอาสวรรค์ข้างนอกได้อย่างไร ถ้าสวรรค์ในอกไม่มี สวรรค์ข้างนอกก็ไม่มี ถ้านรกในหัวใจมันมี แล้วมันก็นรกข้างนอกมันไปแน่นอนอยู่แล้ว เพราะมันเร้าร้อนในหัวใจ ถ้านรกในใจ นรกข้างนอกซัดๆ เลย แต่ถ้าสวรรค์ในอก สวรรค์ในใจเรา ถ้าเป็นสวรรค์ สวรรค์ข้างนอกมันก็มี นี่สุคติ มันสุคติที่นี่

คนเราไปเห็นนรกสวรรค์จากภายนอก ไม่เห็นเหมือนนักปฏิบัติ

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติดีนะ มันต้องมีตบสนองที่นี่ ถ้าเรายังมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก อยู่ ยังมีแรงขับอยู่ คุณทำดี ๆ ลี เราทำสิ่งที่ดี มันเป็นอามิส เป็นอามิสมันต้องขับเคลื่อนไป

ขับเคลื่อนไปจนถึงที่สุด มันหมดของมันไป แล้วมันหมดวาระของมัน มันก็เปลี่ยนแปลงเป็น
ธรรมดา แต่ถ้าเราแก้ไขตรงนี้หมดสิ้นออกไป นี่สุดโต มันแน่นอนที่นี่ มันมั่นคงตั้งแต่เราทำดี ถ้า
ทำดีนะ เป็นความดีของเรานะ เราอุ้นใจของเรานะ แต่ทำดีมันทำยาก เพราะกิเลสตัดหาความ
ทะยานอยากมันขัดแย้ง มันต้องการความสะดวกสบาย

ความมักง่าย ผู้ใดมักง่าย อยากสะดวกสบาย คนนั้นได้ยาก ผู้ใดที่มีความเข้มแข็ง มีความ
วิริยะอุตสาหะ คุณิ ลำบากลำบากนะ ผู้ที่ลำบากลำบาก บั้นปลายชีวิตมันจะมีความสุข ผู้ที่ประพฤติ
ปฏิบัติ ตั้งใจตั้งใจ ตั้งใจนั่งสมาธิ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันจะมีหลักของมันนะ มันต้อง
ได้มาด้วยความเพียร ทุกอย่างจะได้มาด้วยกำลังของเรา ทุกอย่างจะได้มาด้วยการกระทำของเรา
ไม่มีอะไรลอยมาจากฟ้า สติใครเป็นคนฝึก นี่ไปอ่านหนังสือ สติ ส.เสื่อ สระอิ ต.เต่า สติ สติมัน
ก็คือสติ สติมันเป็นตัวหนังสือ มันไม่เกิดขึ้นมากับเรา สมาธิ ปัญญา มันก็เป็นตัวหนังสือ มันไม่
เกิดขึ้นมากับเรา ถ้าเราไม่ทำ

ถ้าเราทำขึ้นมา ฟังของครูบาอาจารย์ที่ท่านเทศนาว่าการ ท่านรู้ของท่าน ท่านทำของท่าน
มา แล้วท่านรู้ว่าเหตุ สิ่งแวดล้อม ทุกคนอยากปฏิบัติดี อยากจะปฏิบัติๆ อยากจะได้สมาธิ อยาก
ได้ภาวนา อยากไปหมดเลย แต่พื้นฐานมันไม่มี ถ้าพื้นฐานมันมีนะ มันต้องมีศีลก่อน มีทาน ทาน
คือเปิดพื้นที่ คน เห็นไหม คุณิ ในการก่อสร้าง ถ้าไม่มีพื้นที่ จะไปสร้างบ้านเรือนบนอากาศหรือ
คนเราไม่มีที่ทาง จะเอาไปสร้างที่ไหน คนเราไม่มีหัวใจ ไม่มีสมาธิ ไม่มีสติจิต ไม่มีที่ตั้งมั่น ไม่มี
ผู้รับผิดชอบ ดีหรือชั่ว แล้วภาวนาเอาอะไรกัน ภาวนาเลื่อนลอย มันเป็นจินตนาการนะ จินตมย
ปัญญา จินตนาการไป ที่ดินเราก็ไม่มี สิ่งต่างๆ เราก็ไม่มี แต่ถ้าเราเสียสละของเรา เราเสียสละ
ทานออกไป เราตั้งสติของเรา มีทาน มีศีล มีภาวนา ถ้ามีศีลขึ้นมา ศีลเป็นปกติขึ้นมา เราต้องทำ
สติเราก็ต้องฝึกขึ้นมา สมาธิเราก็ต้องแสวงหาขึ้นมา

นี่ความคิดไม่ใช่ใจ อาการของใจไม่ใช่ใจ ปัจจุบันนี้มันเป็นอาการของใจ เวลาใจปฏิบัติ
จิตมันเกิดในใจของมารดา แล้วมันเกิดมาเป็นเรา ศึกษาธรรมะขึ้นมา ศึกษาด้วยความคิด ศึกษา
ด้วยอาการของเงา ตะครุบเงากัน พยับแดด มีแต่พยับแดด ไม่มีความจริงเลยแม้แต่เล็กน้อย เวลา
เราปลูกบ้านเรือนขึ้นมา บ้านของเราๆ มันเป็นสมมุติ มันเป็นเงาเหมือนกัน แม้แต่วัตถุก็เป็นเงา
เพราะมันไม่มีอะไรจริง นี่ความดีๆ ความจริงมันอยู่ที่ไหน บ้านเรือนมันต้องเสื่อมสภาพไปเป็น
ธรรมดาใช่ไหม ร่างกายก็ต้องเสื่อมค่าไปเป็นธรรมดา ความคิดมันก็ต้องเสื่อมค่าไปเป็นธรรมดา

แต่ไอ้ตัวหัวใจมันไม่เสื่อมค่านะ ตัวหัวใจ ตัวสติจิต ตัวความรู้สึกนั้นนะ จะเสื่อมค่าหรือเพิ่มค่า ความเพิ่มค่าคือคุณงามความดี ความเสื่อมค่าคือการทำลายมัน ผลตกไปที่จิตหมด ตัวภาวสวะ ตัวภพ ตัวความรู้สึก

ความคิดไม่ใช่เรา ความคิดมันเกิดดับ แต่ผู้รู้จักความคิด สิ่งที่มีมันเป็นความสุขความทุกข์ มันตกอยู่ที่เรา นี่สิ่งที่มีค่าหรือไม่มีค่า ผลมันตกอยู่ที่เรา แล้วเรามีการกระทำของเรา เราไปตื่นว่าวัตถุที่พึงได้ ความคิดก็พึงได้ นี่คิดเล่นนะ ปีหน้าจะปฏิบัติ ปีหน้าจะออกปฏิบัติเลย ปีต่อไปจะสิ้นกิเลสเป็นพระอรหันต์เลย แล้วพอปีหน้าก็ปีหน้าต่อไป ปีหน้าก็ปีหน้าต่อไป มันผัดวันประกันพรุ่งไปเรื่อย มันผลัดไปเพราะกิเลสมันเป็นแบบนั้น การปฏิบัติก็เหมือนกัน ปฏิบัติที่ความคิด จินตนาการกันไป นี่ธรรมะเป็นอย่างนั้นๆ แต่มันไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของตัวเอง มันไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ ไม่มีปัญญาขึ้นมาจากตัวเองเลย สิ่งที่เกิดขึ้นมานะมันเป็นสัจจะธาตุญาณของมนุษย์ มันเป็นผลของมัน มันเป็นเงา มันเป็นสิ่งที่เกิดจากมนุษย์

มนุษย์เกิดขึ้นมา ปฏิสนธิจิต เกิดในไข่ของมารดา นี่พัฒนาการของมันจนเป็นมนุษย์ คลอดออกมาเป็นมนุษย์ จนเกิดมาเป็นทารก เกิดมาจนเป็นคนสูงอายุขึ้นมา ชราคร่ำคร่า แล้วก็ตายไป นี่ไง สมมุติทั้งนั้น มันเป็นสมมุติ สิ่งนี้พึงไม่ได้ นี่สิ่งที่เป็วัตถุ ไม่มีอะไรสิ่งใดพึงได้เลย แต่มันเป็นวาระ เป็นคราวที่เราต้องมาพบ มาเจอ มาประสบมัน ถ้าเรามาพบ มาเจอ มาประสบมัน แล้วมีสติสัมปชัญญะ เราใคร่ครวญมัน เราใช้ประโยชน์จากมัน

ไข้อยู่ในงาน ผลไม่อยู่ในตะกร้า ผลไม้ไม่ใช่ตะกร้า นะ ตะกร้าเป็นตะกร้าผลไม้ นะ ใจกับกาย ใจมันอยู่ในร่างกายเรา มันไม่ใช่เรา นะ ไม่ใช่ร่างกายนี้มันเป็นความรู้สึกอยู่ในร่างกายนี้ นะ แล้วพอในร่างกายนี้ ความคิด ความคิดกับตัวจิต ไข่ เวลามันอยู่ในงาน งาน ไข่กับไข่ก็ไม่ใช่อันเดียวกัน จิตกับความคิดมันก็ไม่ใช่อันเดียวกัน แล้วถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา สติปัญญามันเกิดขึ้นมา มันจะเห็นคุณค่าว่าสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่ต้องจับต้องไม่ได้เลย สติสัมปชัญญะมันจับต้องได้ มันรู้จักว่ายังสิ่งที่เป็นสิ่งที่เป็นความรู้สึกความคิดได้ถึงเป็นสมาธิได้ แล้วเกิดมรรคญาณ

คูสิ สิ่งที่เทคโนโลยีของเขา เขาต้องเป็นสิ่งที่จะต้องได้ สิ่งทีวิวัฒนาการของมัน แล้ววิวัฒนาการของจิต เวลาความคิดเรามันไม่มีวิวัฒนาการ มีเสื่อมค่ากับเพิ่มค่า มันเป็นสมมุติ มันเป็นเรื่องของสามัญสำนึก มันมีความดีความชั่ว สิ่งทีสามัญสำนึกนี้มันเกิดขึ้นมา แต่ถ้ามีสติ

ควบคุมนะ สิ่งที่เพิ่มค่ามันขึ้นไปเรื่อย จะเป็นสามัญสำนึก จะเป็นสิ่งที่เป็นสมมุติขึ้นมา ก็ต้องสมมุติขึ้นมาก่อน สมมุติขึ้นมาเพราะมันมี

คูลี เราอาศัยอยู่ในบ้าน แล้วเราซ่อมแซมบ้านเรา เรารักษาบ้านเรา เราต่อเติมบ้านเรา จนบ้านเรา ๓ ชั้น ๔ ชั้น ๕ ชั้น ๑๐๐ ชั้นก็ทำได้ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ แต่ถ้าเราอยู่ในบ้านของเรา เราไม่รู้จักซ่อมแซมบ้านของเรา บ้านเราจะเสื่อมไป บ้านเราจะร้าว บ้านจะเสื่อมค่าไปเป็นธรรมดา นี่วิวัฒนาการของการเพิ่มค่าของใจ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราเพิ่มค่าของเรา นี่ความเพียรชอบ ถ้าเราทำของเรา ความวิริยะอุตสาหะ

ความคิดจากภายใน คูลี เวลาเขาปลูกป่า รักษาป่า เพื่อประโยชน์สาธารณะใช้ไหม เราปลูกธรรมชาติ ปลูกสังขาร ปลูกสติจะความจริงขึ้นมาในป่า ในพื้นที่ของเรา ในหัวใจของเรา ในความเป็นไปของเรา วิวัฒนาการ ความคิดดีจากข้างนอก ความคิดข้างนอกมันมีบุญกุศล มันสร้างบุญกุศลเพื่อสังคม มันสร้างอำนาจวาสนาบารมี ความคิดของเราเนะ เราชำระกิเลส ทำลายกิเลส ทำลายमारออกไปจากหัวใจให้มันเป็นอิสระขึ้นมาได้ ถ้าเป็นอิสระขึ้นมาได้ วิมุตตีสุข สุขที่เป็นปัจจุบัน ไม่เคลื่อนไปข้างหน้าและข้างหลัง อยู่กับปัจจุบันตลอดเวลา ความเกิดและความตายไม่มี นี่นิพพาน วิมุตตีสุข ถึงที่สุดแห่งทุกข์ มันเป็นเป้าหมายในศาสนาพุทธเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มันจะเพิ่มค่าอีกไปไม่ได้ ไม่มีอะไรจะให้มันเพิ่มค่ามากขึ้นไปหรือต่ำกว่านั้นอีกแล้ว สิ่งนี้มันอยู่กับเราทั้งนั้นนะ ของอยู่กับเรา แต่ใกล้เกลือกินต่าง เราแสวงหากัน แสวงหาที่ไหน เราจะไปวัดไปวา จะปฏิบัติที่ไหนเราก็ปฏิบัติภายในนี้แหละ หัวใจเรานี้เอาให้ได้ ถ้าเราอยู่ที่ไหนนะ ความรู้สึกมันอยู่กับเรา ใจมันอยู่กับเรา เราจะเดิน จะนั่ง จะนอน จะเคลื่อนที่ไปไหน ไอ้สิ่งที่มีค่า เสื่อมค่า และเพิ่มค่า มันอยู่กับเราตลอดเวลา แต่เรามองไม่เห็น มันเป็นอุบายนะ การเสียดทาน การประพฤติปฏิบัติเนะ เหมือนเราล่อให้กิเลสมันออกมา ล่อให้สิ่งที่หมักหมมในหัวใจเนะ ทำความสะอาดมันออกมา เพื่อประโยชน์กับเรา นี่ความคิด

ดีจากข้างนอกนะ ดีจากข้างนอกก็ดีในเกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา แล้วไม่มองข้าม คูลี เราอยู่ในบ้านเรา ไม่มองข้ามครัวเรา ไม่มองข้ามอาหารในบ้านของเรา นี่สิ่งที่อาหารเก็บไว้ในตู้ในไห เราเอาไว้ใช้สอย นี่เหมือนกัน สิ่งที่เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา

ศาสนาเป็นเครื่องเชิดชูหัวใจ หัวใจถ้ามีศาสนามันจะแสดงออกได้นะ นี่แสดงออกโดยศีลธรรม จริยธรรม แล้วถึงที่สุดแล้วตัวมันเป็นธรรมนะ ละเอียดจนคนอื่นมองไม่ได้

โอปนนิโก.. ร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาอุทธรณ

โอปนนิโก มันเป็นอกาลิโก

อกาลิโก.. ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ปัจจุบันตลอดไป

ความดีอันนี้ประเสริฐที่สุดนะ

เรามองข้างนอกนะ เราจะน้อยเนื้อต่ำใจ ทำดีแล้วไม่ได้ดี ข้างนอกทำดีๆ ข้างนอกก็ทำดี เพื่อสังคม สังคมอันนี้ ถ้ามันเข้มแข็งขึ้นมา หัวใจเราเข้มแข็งขึ้นมา ความดีจากภายในนะ ทำแล้ว เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นอาจารย์ของเทวดา อาจารย์ของ พรหม อาจารย์ของมนุษย์เรา สัตถา เทวมนุสสานัง นี่เป็นอาจารย์ของเทวดาทั้งโลกธาตุนี้เลย นี่ มันเป็นไปได้อย่างไร

หัวใจที่มันหลุดพ้นแล้ว มันรู้มันเห็น ไปหมด มันมหัศจรรย์มาก ไอ้เรามันมีแต่ตาเนื่อ มองเห็นสิ่งใดก็ไม่ได้ แล้วก็ให้ค่าเพิ่มค่า อยากได้ดีๆ ดีโดยกิเลสไง ดีโดยผลประโยชน์ไง ดีโดย เราไง ไม่ใช่ดีเพื่อสังคมไง ดีจิตใจเป็นสาธารณะ ดีเพื่อสังคม เพราะมันไม่มีเรามีเขาหรือ มันถึง เวลาแล้ว มันถึงต้องเป็นไปเหมือนกันทั้งหมดเลย แต่สิ่งที่เป็นคุณงามความดี สิ่งที่เพิ่มค่าให้ใจมี คุณค่า

ใจที่มีคุณค่า เพชรที่มีน้ำดี ก้อนกรวดที่ไม่มีคุณค่า หัวใจที่หยาบ หัวใจที่ทำลายเขา เหมือนก้อนกรวด เหมือนอุจจาระ ไม่มีค่าสิ่งใดๆ เลย จิตใจที่มีคุณค่า เหมือนเพชรนิลจินดาที่มี ค่า เห็นไหม มันเพิ่มค่าขึ้นมา แล้วถึงที่สุดมันพ้น ไปนะ เพชรน้ำหนึ่งออกจากโลกนี้ พ้นจากโลก นี้ไป เอวัง